

OBITELJI I VRTIĆI U POTRAZI ZA ZAJEDNIČKIM TEMELJIMA

Mick Coleman, izvanredni profesor
Dječjeg i Obiteljskog Razvoja na
sveučilištu Georgia u Ateni

*Dječji razvoj i obrazovanje moramo sagledati u kontekstu obitelji,
vrtića i života u zajednici.*

Obitelji i vrtiće obično prepoznavamo kao temelje dječje socijalizacije i obrazovanja. Obitelji i predškolske i školske ustanove zajednički dijele odgovornost prema djeci, pomažući im da razumiju i podijele ideje, vjerovanja i ponašanja u društvu, ali su isto tako zajednički odgovorni za njihovo stjecanje znanja o svijetu koji ih okružuje te razvijaju njihove vještine učenja koje će trajati doživotno. Stamp i Graves (1994) se pozivaju na jedinstven odnos između obitelji i škola kao na "treću instituciju" izgrađenu na obostranoj podršci recipročnoj razmjeni između roditelja i osoblja.

Zbog važnosti koju pridodajemo obostranim odgovornostima obitelji i vrtića/škola u pripremi djece za njihovo odrastanje, nije uvijek lako postići dogovor glede same prirode odnosa obitelji i vrtića/škole. Na primjer: *iko odgoj, podršku i zaštitu djece gledamo kao socijalne funkcije i obitelji i škole* (Caldwell 1990.), *granice koje dijele obiteljske i institucionalne odgovornosti ponekad su neodređene, zbog čega trpi sama moć obitelji, odnosno institucije.* (Haseloff, 1990.).

Čak i oznake *na uključivanje obitelji* mogu dovesti do razmimoilaženja. Za neke *uključivanje obitelji* odražava raznovrsnost obiteljskih struktura i stilova koji moraju biti prilagođeni dječjem odgoju, dok drugi više vole *roditeljsko uključivanje* koje naglašava primarnu ulogu majki i očeva u odgoju djeteta. Neki bi izabrali oznaku roditeljsko uključivanje (Potter, 1989.), fokusirajući roditelje kao suodgajatelje i sudonositelje odluka, dok drugi izabiru oznaku *roditeljski odgoj* koji se usredotočuje na odgovorne potrebe roditelja i djece. A neki drugi bi radije upotrijebili oznaku obiteljsko/institucionalno uključivanje želeći naglasiti obostrane odgovornosti obitelji i vrtića u održavanju pozitivnih odnosa obitelji i institucije.

Ovaj članak predstavlja model roditeljima i odgajateljima u njihovim razmišljanjima o obiteljskom uključivanju. Razvili smo ga da bismo podržali odgoj unutar zajednice te stvorili sveučilišni kolegij o odnosima između obitelji, vrtića/škole i zajednice. Ovaj se model temelji na dvije pretpostavke:

**1. Obitelji i vrtići imaju zajedničke interese
i obvezuju se da će podržati
obrazovanje mlađe djece**

(Epstein 1991., Epstein i Dauber 1991.).

**2. Razvoj djeteta i njegovo obrazovanje
moraju se sagledati u kontekstu obitelji,
vrtića i života u zajednici**

(Brofenbrenner 1979., Zigler 1989., Comer i Haynes 1991., Powell 1991., Garbarino i Abramowitz 1992.).

Ove su pretpostavke postale važnije u zadnjih 30 godina (Berger 1991.) i predstavljaju ekološko gledište na obiteljsko uključivanje (Comer i Haynes 1991.).

Obiteljsko uključivanje s ekološkog stajališta

Danas se modelu obiteljskog uključivanja pristupa aktivnije i opširnije nego što je to bilo do 60-tih godina kada se smatralo da obitelji i vrtići imaju različite odgovornosti (Berger 1991.).

Počevši u 60-ima, programi kao što je Head Start Program počeli su integrirati skrb i obrazovanje voditelja i učitelja. Današnji programi obiteljskog uključivanja se šire i fokusiraju dalje od djeteta, omogućavajući obrazovne i socijalne usluge cijeloj obitelji (Comer i Haynes 1991., Powell 1991.).

Društveni domovi, grupe za podršku, društvene službe, poslovne, građanske i privatne grupacije rade zajedno s odgajateljima i roditeljima podržavajući i pomažući vrtiće i obitelji

(Berger 1991.; Comer i Haynes 1991.; Cross, LaPointe i Jansen 1991.). Model mekološkog obiteljskog uključivanja prepoznaje važnost uloga koje imaju obitelji i vrtići u rastu i razvoju djeteta (Berger 1991, Davies 1991.). Npr. Gordon (1977.) predlaže 3 modela obiteljskog uključivanja:

- 1 model obiteljskog djelovanja - osoblje institucije posjećuje domove i koristi različite načine komunikacije
- 2 model institucionalnog djelovanja - roditelji volontiraju u instituciji i zajedno s osobljem rade na poboljšavanju veza između doma i vrtića/škole
- 3 model djelovanja u zajednici - obiteljske i institucionalne potrebe se zadovoljavaju pomoću novčanih sredstava zajednice.

Swick (1984.) opisuje obiteljsko uključivanje kao zajednicu roditelja, odgajatelja i njihovih pomagača u zajednici. Također je važno sagledati obiteljsko uključivanje kao razvojni proces koji se izgrađuje i planira zajedničkim snagama članova obitelji, osoblja i predstavnika zajednice. Epstein (1987.) navodi pet vrsta obveza kroz koje se povezuju obitelj i vrtići/škole:

1. njega, zdravlje i sigurnost djeteta
2. komunikacija između obitelji i ustanove
3. roditeljsko sudjelovanje unutar ustanove
4. podržavanje i poticanje dječjeg učenja
5. unapređivanje dječjeg razvoja i obrazovanja.

Ekološki odgojni model obiteljskog uključivanja

Slijedeći model obiteljskog uključivanja ne uključuje specifična rješenja za svaku prepreku na koju možemo naići, već kao model predstavlja strukturu koja pomaže roditeljima i odgajateljima između obitelji i vrtića. Tri su razloga zbog kojih postoji potreba za takvim odgojnim modelom. Prvi razlog je taj što u povijesti nije postojalo odgojno uključivanje obitelji (Greenberg 1991.; Brand 1996.), iako se obrazovne institucije i konferencije pojačano bave obiteljskim uključivanjem. Drugi razlog je taj, što usprkos interesu obitelji i vrtića, te same

zajednice, problem nastaje kod promjene u praksi (Epstein 1987., 1991.; Epstein i Dauber 1991.; Nardine i Morris 1991.; Powell 1991.). I na kraju, nedostaje uključivanje potreba i interesa svih obitelji, posebno onih do "kojih je teško doći" (Davies 1991.; Powell 1991.).

Navedeni model obiteljskog uključivanja sastoji se od dvije međusobno povezane faze. Prva faza uključuje razvoj filozofije, potrebe za prepoznavanjem obiteljskog uključivanja kao programa koji zahtijeva prekovremeni rad i zajedničku viziju obitelji i odgajatelja (Epstein 1991.). Zajednička vizija je potrebna kao vodilja u diskusijama i odlučivanjima. Druga faza proučava zajedničke uloge odgajatelja i roditelja mlađe djece. Određivanje obostranih uloga u obiteljskom uključivanju podržava suradnju koja pomaže i roditeljima i odgajateljima u stvaranju svrsishodnog programa obiteljskog uključivanja.

Razvoj obiteljskog uključivanja

Proces od tri koraka vodi do razvoja obiteljskog uključivanja kao filozofskog iskaza.

KORAK BR. 1 - Spontana diskusija

Prvi korak je pitanje: *Koju vrstu programa obiteljskog uključivanja bi naša škola trebala slijediti?* Naravno, na ovo pitanje nema jedinstvenog odgovora. Ovisi o potrebama i interesima roditelja i odgajatelja u određenoj ustanovi. Dapače, odgajatelji i roditelji bi trebali provesti spontanu diskusiju uzimajući u obzir ekološke modele obiteljskog uključivanja koje smo već spomenuli. Ovdje navodimo neke značajke uspješnih ekoloških pristupa obiteljskog uključivanja (Comer i Haynes 1991.; Epstein i Dauber 1991.; Olmstead 1991.; Powell 1991.; Gage i Workman 1994.; Rosenthal i Sawyers 1996.):

imajte razumijevanja i poštovanja prema različitim stavovima o obiteljskom uključivanju sa strane roditelja i školskog osoblja
procijenite snagu same obitelji, ali i prepreke na koje možete naići, zajedno sa željama same obitelji

fokusirajte se na snagu same obitelji u usporedbi s njenim slabostima i poštujujte izbor obitelji u vezi sa politikom i praksom ustanove koja utječe na njihovu djecu
posvetite se uključivanju svih obitelji prilagođavajući alternativne programe rasporedima (npr. u jutro, navečer, za vrijeme ručka, vikendima)
prilagodite programe pratećim sadržajima i aktivnostima (sastanci u zajednici, sastanci osoblja, sastanci koji variraju po broju sudionika - individualni ili grupni, usluge prijevoza, usluge prevodilaca, individualna komunikacija s obiteljima, uvođenje inovativnih

komunikacijskih pristupa kao što u video, audio zapisi, radio i televizija, novinski članci, leci i brošure)
posjećujte domove ili neka druga mjesta (društveni domovi, crkve, radne organizacije) da biste uključili roditelje koji se ne osjećaju ugodno u vrtićkom okruženju
omogućite obiteljima različite aktivnosti u kući, vrtiću i zajednici
uključite roditelje i osoblje iz različitih kulturnih sredina u upravljanje ustanovom
prilagodite ili promijenite različite školske politike (ili prihvatite nove) tražeći odgovarajuće izvore koji će

OBITELJSKO UKLJUČIVANJE: TEMATSKA PITANJA

RAZLIČITOST

koje su važne vrijednosti zajedničke svim obiteljima?

što mala djeca moraju znati o svojim vršnjacima koji se razlikuju po obiteljskom podrijetlu?
koje su djetetove jedinstvene osobine?
koje vrijednosti svoje kulture želite prenijeti na vaše dijete?

ODNOSI OBITELJI - USTANOVA

na koji način vrtić/škola podržava obitelji?
kako su odnosi obitelj- vrtić prikazani unutar zajednice?
koje prepreke u obitelji i zajednici sprečavaju obitelji da se uključe u aktivnosti ustanove?
kako se školsko osoblje može uključiti u obiteljsko uključivanje?

ODNOSI RODITELJ - ODGAJATELJ

koje su značajke dobrog odnosa odgajatelja i roditelja?
kako roditelji i odgajatelji podržavaju jedni druge?
što je još potrebno odgajateljima roditeljima u našem vrtiću?
kako roditelji i odgajatelji mogu poboljšati svoju komunikaciju?

OSPOSOBLJAVANJE OBITELJI

koje su najvažnije osobine jake obitelji?
koji su najznačajniji izvori stresa za današnje obitelji?

koji su najznačajniji izvori stresa za današnju djecu?

kako vrtići mogu pomoći u ublažavanju stresa?

PODUKA DJECE

kakvo socijalno ponašanje roditelji i odgajatelji očekuju od svoje djece?
koja su to dječja ponašanja kojima je najteže upravljati?
koje su najprikladnije metode poučavanja za mlađu djecu?
koje su tehnike poučavanja najučinkovitije za vaše dijete?

DJEČJI RAST I RAZVOJ

koje vrste aktivnosti i učenja koriste kod kuće sa svojim djetetom?
koje informacije želite dobiti u vezi s razvojem i rastom djeteta?
o kojim vrstama obrazovnih šansi želite više saznati?
kako odlučujete o usvajanju novih vještina vašeg djeteta?

UKLJUČIVANJE ZAJEDNICE

koje su usluge zajednice najvažnije za dobrobit vašeg djeteta?
koje službe u zajednici najbolje odgovaraju potrebama same zajednice?
kako se naš vrtić može prilagoditi uslugama koje nudi zajednica?

TEORIJA OBITELJSKOG UKLJUČIVANJA

Obitelj i vrtić/škola su dvije najvažnije socijalne institucije u životu djeteta. Unutar obitelji i vrtića/škola djeca uče o svom svijetu, razvijaju osjećaj za socijalne obaveze i usvajaju socijalno-međuosobne vještine. Sve su te vještine potrebne za zdrav, produktivan i ugodan život.

Cilj programa obiteljskog uključivanja je uspostavljanje kontinuiteta između obitelji i ustanove stvaranjem okoline koja je primamljiva i daje podršku te potiče djecu na učenje i primjenu pozitivnih životnih vještina. Cilj se temelji na sljedećim pretpostavkama.

PRETPOSTAVKE

1. Djeca najbolje rastu i razvijaju se kad roditelji i odgajatelji međusobno redovito komuniciraju.
2. Roditelji i odgajatelji su najučinkovitiji kad poštuju stavove jednih i drugih.
3. Roditelji i odgajatelji su odgovorni za izgradnju dječjih iskustava u učenju kod kuće, u školi i u zajednici.
4. Odgajatelji trebaju učiti o dječjim životima izvan razreda, te su dužni stvoriti u razredu svrsishodni ambijent za učenje.
5. Roditelji su odgovorni podijeliti s odgajateljima informacije o životu djeteta kod kuće koje mogu pomoći djetetu u njegovom učenju u školi.

ZADACI

Za svaki razred odredit će se zadaci obiteljskog uključivanja. Roditelji, odgajatelji i djeca zajedno će raditi na razvijanju tih zadataka. Svi zadaci će odražavati gore navedeni cilj obiteljskog uključivanja i njegove pretpostavke. Roditelji, odgajatelji i djeca svake će godine procijeniti zadatke obiteljskog uključivanja te sastaviti izvještaj za savjetodavni odbor odgajatelja i roditelja.

tablica br. 2

podržavati teoriju i praksu obiteljskog uključivanja
pojasnite uloge obitelji i ustanove glede teorije i prakse obiteljskog uključivanja, ali budite fleksibilni u modificiranju tih uloga, ako situacija to zahtijeva
surađujte i komunicirajte s onim službama u zajednici koje služe djeci i roditeljima
osigurajte stalno vrednovanje programa obiteljskog uključivanja, njegovog utjecaja na djecu, osoblje, obitelji i zajednicu

KORAK BR. 2- Određivanje tema obiteljskog uključivanja

Nakon otvorene diskusije, roditelji i odgajatelji su spremni odrediti ključne pretpostavke za određivanje programa obiteljskog uključivanja. Tematska pitanja koja smo prikazali u *tablici br. 1* pomažu u strukturiranju grupnih diskusija.

Svrha tematskih pitanja je četverostruka:
odrediti i razgovarati o različitim definicijama, stavovima i očekivanjima glede obiteljskog uključivanja
odrediti ono što nas brine i ono što je vrijedno da bismo izgradili tijesne veze

te tako riješili nesuglasice
usmjeriti se na jedinstvene potrebe obitelji i vrtića, te na njihove obostrane odgovornosti pomažući roditeljima i odgajateljima u vrednovanju njihovih individualnih i kolektivnih napora u provođenju dječjeg razvoja
dopustiti roditeljima i odgajateljima da sami odrede aktivnosti za provođenje programa obiteljskog uključivanja

KORAK BR. 3- Teorijsko očitovanje

Da bismo odredili filozofiju obiteljskog uključivanja moramo kritički ocijeniti izazove, ideje i pretpostavke koje smo naveli u prethodna dva koraka.

Male grupe roditelja i djece iznose svoje koncepte obiteljskog uključivanja. Različiti koncepti se uspoređuju u svrhu isticanja zajedničkih tema i zadržavanja zajedničke vizije. Dakle, možemo očekivati različite prerade. U *tablici br. 2* dan je primjer teorije obiteljskog uključivanja koji je posljedica takvog procesa. Primjer počinje s objašnjenjem važnosti obiteljskog uključivanja koji nam može poslužiti kao zajednička vizija o važnosti odnosa između obitelji i vrtića. Dani ciljevi i pretpostavke omogućuju

nam detaljniji uvid u vrstu obitelji te kakvo bi trebalo biti uključivanje obitelji i osoblja. Neke grupe mogu pojednostaviti ovaj dio navodeći samo ciljeve.

Druge grupe mogu navesti listu ciljeva cijele ustanove ili dopustiti da svaka grupa razvije svoje vlastite ciljeve (*Tablica br. 2*)

Bez obzira koji pristup izabrali, bez obzira koliko vremena i energije potrošili, promišljeni teorijski pristup omogućuje nam izgradnju zajedničke osnove između obitelji i vrtića. Ova teorijska izjava šalje poruku o važnosti obiteljskog uključivanja u ustanove i zajednice, služi kao vodič u određivanju strategija održavanja programa obiteljskog uključivanja koji je odraz zajedničke vizije obitelji i osoblja; daje nam temeljne principe za poduku novog osoblja odgovornog za provođenje programa; isto tako daje nam temeljne principe za procjenu programa u svrhu mijenjanja ili obogaćivanja školske

politike ustanove te određivanja mogućih uloga roditelja i osoblja koji bi mogli podržati program.

Zadaci odgajatelja i obitelji u obiteljskom uključivanju

Čak i najpromišljenija teorija o obiteljskom uključivanju je neupotrebljiva ako vrtić i obitelji ne odgovore tko je odgovoran za njezinu primjenu. Može doći do zbrke ako su zadaci odgajatelja i obitelji neodređeni. Dakle, treba jasno odrediti što očekujemo i kako se to odražava na teoriju obiteljskog uključivanja (vidi *tablicu br. 3*).

Obiteljsko uključivanje nadilazi tradicionalne aktivnosti u grupi. Teorija obiteljskog uključivanja odnosi se na cjelokupne dječje živote unutar škole, obitelji i zajednice. Dapače, da bi se slijedio ekološki pristup, zadaci roditelja i

OBITELJSKO UKLJUČIVANJE - ULOGE KOJE OČEKUJEMO

Slijedi popis uloga koje očekujemo. Sve te uloge podržavaju teoriju obiteljskog uključivanja u tablici br. 2. Obitelji i odgajatelji su zajednički odgovorni za selekciju, definiranje, modificiranje, proširivanje i provedbu tih uloga.

KULTURNI AMBASADOR

- Vodi diskusije u grupama o suvremenoj glazbi, umjetnosti i književnosti.
- Vodi obiteljske kulturne sajmove u vrtiću ili organizira posjete kulturnim događanjima.
- Organizira obrazovne radionice o različitim jezicima i kulturama.
- Izrađuje obiteljske zastave, grbove, pjesme te tako sudjeluje u obiteljskim običajima i tradicijama za vrijeme dana obitelji.

ODGAJATELJ

- Pronalazi načine pomoću kojih će obitelji i odgajatelji podržavati jedni druge u učenju kod kuće i u vrtiću.
- Koristi iskustvo obiteljskog života i predmete iz kućanstva u aktivnostima u razredu.
- Priprema aktivnosti za rad kod kuće te organizira radionice za obitelji i odgajatelje s temama koje su zanimljive i jednima i drugima, npr. odgoj djeteta.
- Pronalazi nove načine u komunikaciji između učitelja i obitelji o dječjem razvoju i obrazovanju.

KOORDINATOR IZMEĐU OBITELJI I SLUŽBI

- Poziva predstavnike socijalnih službi da informiraju obitelji i odgajatelje.
- Organizira sastanke s igranjem uloga da bi obiteljima i odgajateljima pomogli u komunikaciji sa socijalnim službama.
- Izdaju obrazovne brošure o socijalnim službama u zajednici za obitelji i za osoblje.
- Organizira sastanke sa stručnjacima iz socijalnih službi da bi razmotrili metode i načine provedbe usluga u vrtiću i izvan njega.

ZAGOVORNIK

- Izdaje članke navodeći načine na koje zajednica može pomagati za dobrobit djece i obitelji.
- Sudjeluje u radu u savjetodavnim odborima poboljšanja odnosa između obitelji i vrtića.
- Sudjeluje u radionicama za podršku djeci.
- Razvija komunikativnu mrežu za alarmiranje roditelja i odgajatelja u tijeku usvajanja zakona koji se tiču djece i obitelji.

odgajatelja moraju biti zajednički, u svrhu određivanja zajedničkih temelja koji definiraju odgovornosti obitelji i vrtića. Iako su svi ti zadaci važni, ne moraju biti jednako važni u svim situacijama. Obitelji i odgajatelji moraju odlučiti kako najbolje primijeniti te zadatke. U slobodno vrijeme obitelji i učitelji mogu prelaziti sa zadatka na zadatak te mogu dodavati nove zadatke.

Obitelji i odgajatelji kao kulturni ambasadori

Vrtićima su potrebne obitelji i odgajatelji koji mogu kod djece razvijati razumijevanje i vrednovanje u raznolikom društvu gdje se različitosti poštuju i štite. Istovremeno djeca moraju prepoznavati i vrednovati zajedničke ljudske značajke kao što su ljubav, povjerenje, empatija i vlastita odgovornost. Obitelji i odgajatelji koji su promišljeni promatrači društva mogu bolje pomoći djeci u vrednovanju ravnoteže između ljudske različitosti i sličnosti. Obitelji i odgajatelji mogu kao polazište uzeti svoja prošla i dosadašnja iskustva. Takva razmišljanja daju nam bolji uvid u različitosti među pojedincima sličnog odgoja. Naša vjerska i obrazovna iskustva, obiteljske strukture, pravila i običaji, međuljudski odnosi, umjetnička i sportska stremljenja predstavljaju čimbenike koji oblikuju našu osobnu kulturu. Pojedinci iz različitih odgojnih sredina sposobni su gotovo uvijek prepoznati sličnosti u svom iskustvu i osjećajima (vidi *tablicu br. 4*).

Razumijevanje razlika i sličnosti među kulturama ne trebaju biti formalni proces. Potrebno je samo posvetiti se traženju novih životnih iskustava. Na primjer, pisac često ohrabruje obitelji i odgajatelje da prisustvuju kulturnim događajima, umjetničkim izložbama, čitanjima poezije i knjiga da bolje razumiju kako pojedinci iz različitih odgojnih sredina interpretiraju zajedničke ljudske osjećaje kao što su ljubav, mržnja i očaj. Gledanje televizije i slušanje radija pomaže nam u sagledavanju suvremenih društvenih problema s kojima se suočavaju djeca, obitelji, škole.

Partnerstvo odgajatelja i obitelji u službi odgoja

Vrtićima su potrebne obitelji i odgajatelji koji su sposobni sagledati cjelokupan obrazovni kontekst u dječjim životima. Bitan je kontinuitet između dječjih života u ustanova i u domu jer im pomaže u dobivanju informacija u novom okruženju kao i prenošenje informacija između okruženja (Silvern 1988). Roditeljima je potreban niz informacija da bi podržali dječje rano učenje. Na primjer, roditelji mogu izabrati tradicionalnu ulogu u pomaganju u organizaciji izleta, u uređivanju oglasne ploče, ili mogu peći kolače u posebnim prilikama. Ovakva tradicionalna uloga roditelja može biti interesantna nekim obiteljima iz različitih razloga. Npr. neki roditelji zbog posla ne mogu prisustvovati aktivnostima u grupi. Drugima to predstavlja početni korak u njihovom sudjelovanju. Netko posjeduje vještine i talente koji se mogu primijeniti negdje drugdje. Važno je da odgajatelji prepoznaju roditeljsko uključivanje, a ne samo da priznaju ušteđeno vrijeme i posao koji su ostvarili roditelji. Prepoznavanje roditeljskog sudjelovanja općenito je važno za same odnose između obitelji i vrtića, te i za odgoj određenog djeteta. Neki roditelji mogu izabrati aktivnije bavljenje djetetom usvajajući iste koncepte koje su naučili u razredu. Na primjer, odgajatelji i roditelji mogu otvoreno prodiskutirati načine pomoću kojih će poboljšati i proširiti aktivnosti kod kuće i u grupi. Roditelji mogu raditi s odgajateljima u razvijanju aktivnosti u razredu koje se baziraju na roditeljskim talentima ili interesima. Također mogu zajedno pronalaziti načine pomoću kojih će zajednički provoditi obrazovne zadatke. Na primjer, mogu zajedno organizirati niz obrazovnih radionica s temama koje su zanimljive i jednima i drugima (poduka u djetinjstvu, stres, sigurnost djece). Odgajatelji i roditelji također mogu organizirati radionice za odrasle koje će poboljšati njihove međusobne odnose (na primjer, komunikacijske vještine, stjecanje samopouzdanja).

Obitelji i odgajatelji kao obiteljsko-savjetodavni koordinatori

Vrtićima su potrebne obitelji i odgajatelji koji razumiju kako obiteljski život i život u zajednici izvan vrtića mogu pomoći djeci u njihovom rastu i razvoju (Zigler 1987.). Obitelji i odgajatelji sve više rade sa stručnjacima iz socijalnih službi na stvaranju novih strategija, pomažući obiteljima u vezi s financijama, stanovanjem, prehranom i zaposlenjem. U nekim slučajevima usluge socijalnih službi mogu se dobiti u samom vrtiću. A svim slučajevima glavni je cilj pomoći obiteljima da postanu dobri potrošači socijalnih usluga u zajednici. Ovo je posebno kritično za povećani broj obitelji koje su izložene raznovrsnim izazovima u razdoblju stjecanja vlastite neovisnosti. Takve obitelji trebaju pomoć u razumijevanju terminologije koju upotrebljavaju različite službe, u sakupljanju papirologije potrebne za stjecanje različitih prava u tim istim službama.

Obitelji i odgajatelji mogu savladati sve ove izazove ako dobiju dvije vrste poduke. Prvo im trebaju informacije o svim uslugama koje nude službe u zajednici te koji su zahtjevi prikladni. Zatim im je potrebna poduka o tome kako da uspješno upotrijebe sustav socijalnih usluga, koji im se povremeno može učiniti prezahtjevnim. Takva poduka može se sastojati od igranja uloga, grupnih diskusija ili to može biti izlaganje neke od službi koje se bave pružanjem usluga.

Obitelji i odgajatelji kao zagovornici

Vrtićima su potrebni obitelj i odgajatelji koji daju podršku politici povezivanja obitelji i vrtića. Na primjer, obitelji i odgajatelji mogu biti dio tima koji će pomoći u traženju načina da se uklone prepreke za obiteljsko uključivanje ili će pomoći službama u zajednici da osiguraju socijalne usluge u samoj ustanovi: Službe u zajednici su suočene s novim programima ili modifikacijom već postojećih programa u skladu s dječjim potrebama i potrebama obitelji. Obitelji i odgajatelji mogu pomoći stručnjacima u zado-

voljavanju potreba djece i obitelji, mogu uređivati savjetodavne oglasne ploče u zajednici obrađujući probleme kao što su nasilje i zlostavljanje te mogu raditi na obogaćivanju obrazovanja. Također mogu i sami pisati o tim istim problemima. Odgajatelji i obitelji usvajaju vještine davanja podrške u radionicama, u grupama potpore, u grupama čitanja djeci (vidi Goffin i Lombardi 1988; NAE YC 1996.). Prvi pokušaji davanja podrške najučinkovitiji su kod rješavanja lokalnih problema budući da odgajatelji i obitelji imaju najviše utjecaja na čelnike u zajednici i na školsku administraciju.

Procjena problema

Ovakav model obiteljskog uključivanja nudi nam aktivnosti o kojima moramo sami donositi odluke, radije nego da nam sugerira specifična rješenja. Sudionicima je potrebno mjerilo po kojem će se ravnati i procijeniti svoja dostignuća. Sljedeća pitanja su korisna za procjenu obiteljskog uključivanja (vidi Williams i Charkin 1989.; Brand 1996.).

Jesu li teorijske postavke i zadaci jasno napisani?

Mogu li ih drugi razumjeti?

Izražavaju li svi ciljevi i zadaci jasno odnos obitelji i škole?

Postoje li mehanizmi koji će omogućiti obiteljima i osoblju održavanje aktivnog i otvorenog dijaloga?

Je li podrška administracije jasno izražena u teoriji zadataka i ciljeva?

Jesu li adekvatno uključena i raspoređena novčana sredstva (vrijeme, prostor, financije)?

Je li moguća dodatna poduka u slučaju potrebe za posebnim znanjem ili vještinama?

Kako će se ocjenjivati zadaci i odgovornosti?

Zaključak

Razvijanje i traženje zajedničkih osnova odražava pozitivnu teoriju obiteljsko-školskih odnosa koji opisuju roditelje i odgajatelje kao kolege u unapređivanju interesa djece. Roditelji i odgajatelji koji nađu zajednički jezik u suradnji obitelji i vrtića sposobniji su održavati otvoreni dijalog tako da se njihova energija usmjerava na pronalaženje prilika za zajednički rad u podržavanju i razumijevanju dječjeg obrazovanja.

Određivanje ponašanja, vrijednosti i odgovornosti koje su zajedničke različitim ljudima. Dužnost je kulturnih ambasadora poticati obitelji i odgajatelje da prepoznaju zajedničke karakteristike među različitim ljudima.

LJUDSKA RAZLIČITOST

PRIPADAJUĆE ZAJEDNIČKE LJUDSKE ZNAČAJKE

Fizički izgled

Higijenske navike, samo-izražavanje kroz odjeću i govor

Jezik

Interpersonalna komunikacija, vještina javnog govorenja, kreativno izražavanje osjećaja i ideja

Stil života

Dijeljenje i suradnja, poštenje, produktivnost, samopoštovanje, izražavanje brige i ljubavi

Vrijednosti

Razmišljanje o značenju i svrsi života, izražavanje poštovanja, pristojno ponašanje, pomaganje drugima

Hrana

Sigurnost i proizvodnja, socijalne vještine, kreativno izražavanje, izražavanje brige i ljubavi

Praznici

Proslava i razmišljanje o značenju događaja i ljudi koji su doprinijeli kulturi/društvu